

ՏԱՍՆԵՐՈՐԻ ՏԱՐԻ

ՄՇԽԿ

Տարեկան դիմ 10 րուբլ, կես տարեկան 6 րուբլ:
Առանձին համարները 5 կոպեկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմյանի նմանագրությունները:

Օտարապետացիքի դիմում են ուղարկել
Թիֆլիս. Редакция «Мшак»

Նմանագրությունը բաց է առաջ տեսնել 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի եւ տոն օրերից):

Ցայտարարությունը ընդունվում է ամեն լիզուով:

Ցայտարարությունների համար վճարում են
կապանյութի քաշին 2 կոպեկ:

Մ Շ Ս Կ

ԼՐԱԳՐԻՆ ԿԱՐԵԼԻ Ե ԳՐԱԿԵԼ

Կ Ե Ս Տ Ա Ր Ո Վ

Այսինքն յուրիսի 1-ից ներկայ 1881 թվ. մինչև յուրիսի 1-ը 1882 թվ.:

Բաժանորդություն հանդիսանում է 6 րուբլ է: Գրվելու համար պետք է ուղղակի գրվել խմբագրությունը հետևեալ հասցեով. Թիֆլիս, редакция «Мшак»:

ԲՈՎԱՆԳՆԻԹԻՆ

Ներսէս պատրիարքի հրաժարականի յետ առաջինը:—ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՆ: Ներքին լուրերը:—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՆ: Անդրաշահ: Հայք և յայնք: Նամակ Թիֆլիսից:—ՀԵՌԱԳՐԻՆԻՆ:—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՆՆԵՐ:—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ: Ս. Պետրոսբուրգի նաճաղի ուսուցիչների ժողովի անիթով:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՆ

Ինչպէս հաղորդում է մեզ մեր Կ. Պոլսի մշտական թղթակից Հայկակ, Ներսէս սրբազանը վերջապէս յետ առաջ իր հրաժարականը, ուրեմն նա կրկին պատրիարք է: Թիֆլիսից հայերի այժմեան ճգնաժամի մէջ դա շատ ուրախալի բան է, որ Ներսէսը կը մնայ պատրիարքական աթոռի վրա, որ կրկին նա կը ղեկավարի հայոց խնդիրը, որ այդ ամենքից սիրված և փորձված մարդը կը ներկայացնէ դարձեալ Թիֆլիսից հայերի շահերը Բ. Գրան և Եւրոպայի առջև:

Դա կը լինէր ամենամեծ դժբաղդուն թիւն, եթէ Թիֆլիսից հայերի համար այդ

տեսակ ծանր, նշանաւոր և վճռողական լուսնակում Ներսէս պատրիարքը յետ քաշվէր իր պաշտօնից, որ նա այդքան պատուով տարաւ երկար տարիների ընթացքում:

Աւելորդ է քննել այժմ թէ պատրիարքի ժամանակաւոր հրաժարականը ինչ պատճառներից առաջ եկաւ. արդեօք ազգային ժողովի խորհրդաներն էին ստիպել Ներսէսին իր հրաժարականը տալու, թէ այդ հրաժարականը մի տեսակ բողոք էր Թիֆլիսից կառավարության դէմ, որ վերջին ժամանակները աւելի և աւելի յամուռութեամբ սկսեց անտես առնել իր հպատակ հայերի իրաւացի պահանջները, զիտմամբ մոռացութեան էր տալիս Հայաստանի վերանորոգութիւնների խնդիրը և արուեստական կերպով յարուցանում էր քիւրդերի շարժումը հայոց խնդրաւարութեան հարցը կատարելապէս խեղդելու համար: Գուցէ երկու պատճառներն էլ նշանակութիւն ունենին, բայց մեր կարծիքով վերջինը աւելի մեծ ազդեցութիւն ունեցաւ պատրիարքի վճռողական քայլի վրա:

Եւ ճշմարտ, վերջին ժամանակները եւրոպական պետութիւններից, որոնք ամենից շատ էին հոգում Բալկանի դաշնագրի 61-րդ յօդուածի անպաշտ իրագործման մասին, Ռուսաստանը և Անգլիան Եւրոպական էին իրանց ներքին գործերով, իսկ Ֆրանսիան, Տունիսի պատերազմից առաջ ոչ թէ միայն չէր գրգռւել, այլ ևս իրեն թիւրքայի վերաբերութեամբ, բայց մինչև անգամ սկսեց թշնամական կերպով վերաբերվել դէպի յունաց և չերսոփորական խնդիրները, այդպիսով Թիֆլիսի կողմը պահելով Այժմ Անգլիան և Ռուսաստանը կրկին սկսում են ուշադրութիւն դարձնել

Թիֆլիսից Հայաստանի վերանորոգութիւնների խնդրի վրա, իսկ Ֆրանսիայի բարեկամական յարաբերութիւնները Բ. Գրան հետ սատակ խանգարվեցան: Ֆրանսիան որ հաւատացած էր թէ կատարելապէս հաստատել է իր տիրապետութիւնը Ալժիրիայում, այժմ երբ Ալժիրիայում ապստամբութիւն ծագեց, համոզվում է որ մահմետական աշխարհը երբեք չի ենթարկվի լուսաւորութեան ոյժին և քաղաքակրթութեան ազդեցութեանը, քանի որ Թիֆլիսի գոյութիւն կունենայ: Ֆրանսիան այժմ փոշմանալով կը լինի Թիֆլիսի իր տուած պաշտպանութեան մասին յունաց և չերսոփորական հարցերի վճեկու ժամանակ: Թող Ֆրանսիան համոզվի այժմ, որ ամբողջ աշխարհի մահմետականները միշտ խռովարար կը լինեն ընդհանուր մարդկային քաղաքակրթութեան դէմ, քանի որ կիսմանան թէ Թիֆլիսի գոյութիւն ունի, թէ Ստամբուլի մէջ նստած է Մահմետի յաջորդը, ամբողջ մահմետական աշխարհի մեծ խալիֆը, որ իր ձեռքի տակ անյաղութելի գործերն ունեւոյ միշտ սպառնալի կարող է լինել գեաւուրների աշխարհի համար: Մահմետականների բոլոր խռովութիւնները, նրանց բոլոր ապստամբութիւնները միշտ կատարվում են Ստամբուլի յոյսով: Թող այդ բանի մէջ համոզվի Ֆրանսիան և զյջայ Թիֆլիսի իր ցոյց տուած անգոյշ բարեկամութեան մասին, որի համար նա օրինաւոր կերպով պատժվեց, ստիպված լինելով ճնշել գործերի ոյժով Ալժիրիայում ծագած ապստամբութիւնը:

Բոլոր վերոյիշեալ իրողութիւններից կարելի է եզրափակել որ ներկայ րօպէն շատ աջող է հայոց խնդրի լուծելուն: Գլխաւոր

պետութիւնների բարեկամական յարաբերութիւնները դէպի Թիֆլիսի խանգարված են և յունաց ու չերսոփորական խնդիրներից յետոյ հերթը հասաւ և հայոց խնդրին:

Այդ պատճառով ուրախալի է որ Ներսէսը կրկին կը լինի քաղաքական ներկայացուցիչ Թիֆլիսից հայերի:

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մեզ պատմում են թէ այն լուրը որ իբր թէ դերասան Գ. Աղաման պայմանաւորվել է թատրոնական կոմիտեի հետ անցեալ տարվայ պայմաններով՝ սխալ է: Մեզ հաստատապէս հաւատացնում են որ այս տարի Աղամանը 200 րուբլ ամսական և առաջին բենեֆիս պէտք է տոնայ, իսկ անցեալ տարի ստանում էր 150 րուբլ և վերջին բենեֆիս: Աղամանը կապել է նոր պայմանը յուրիսի 4-ին, իսկ պայմանագրի մէջ գրված է յունիս 1881 թ.: Այն էլ պէտք է առել որ Աղամանի հին պայմանը կոմիտեի նոյնպէս պահում է, ցոյց տալու համար Կ. Պոլսի նոր դերասաններին որ Աղամանի ուժեղը չէ աւելացել, որպէս զի նրանք էլ աւելի չը պահանջեն:

ՄՕՁԳՈՒՅ մեզ գրում են: «Հայտ ժամանակ չէ այստեղ վարձատրվեցաւ Մոսկույի համալսարանի բժշկական բաժնի ուսանող խաչատուր Լիսիցան: Հանգուցեալ ծնողները յանձն են առել իրանց որդու հոգու համար իւրաքանչիւր տարի նոսիրել 25 րուբլ յօդուած Միացեալ ընկերութեան: Թող օրինակ առնեն Մոզդոլի ծրնողները:»

ՇՈՒՇՈՒՅ մեզ գրում են որ այս տարի Գ. ա-

Բ Ա Ն Ա Ս Ի Ր Ա Կ Ա Ն

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ՆԱՀԱՆԳԻ ԳԻՒՂԱԿԱՆ ՈՒ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ԺՈՂՈՎԻ ԱՌԻԹՈՎ

Ներկայ տարւոյս Ջորճնէի արձակուրդներին տեղոյս Վլադիմիրեան կոչված քաղաքային զպրոցի ընդարձակ դահլիճում կայացաւ Ս. Պետրոսբուրգի նաճաղի գիւղական ուսուցիչների և ուսուցչուհիների ժողով: Ժողովի նպատակն էր ցոյց տալ ուսուցչուհիներին և ուսուցչուհիներին այն բոլոր դասական և ուսումնական ձեռնարկները և գործիքները, որոնք պատրաստած էին ուղարկվելու Մոսկույի գեղարուեստա-արդիւնաւորական հանդիսին ու մի և նոյն ժամանակ, օգտվելով ուսուցչուհիների և ուսուցչուհիների օտարված նրանց սկսեցին զարթեցնել այնպիսի հարցեր, որոնք արդէն չէին վերաբերում դպրոցական գործիքների բացատրութեանը, բայց որոնք զարթեցնել էին ինքն ըստ ինքեան—զպրոցական կեանքի պրակտիկայով—և հետևապէս դրանք չէին էլ կարող մնալ անվիճու. կամայ-կամայ զարթեցան այնպիսի անգամ հարցեր, որոնք ունեն իսկ տեսական բնաւորութիւն, այդպէս օրինակ,—ուսուցչի աղեղնութիւնը գիւղական չըրջանի վրա, կամ թէ—չարհետների դասաւանդութեան մասին ժողովրդական դպրոցներում: Այսին Ս. Պայիսով ժողովները կամայ-կամայ կորցրին իրանց սկզբնական բնաւորութիւնը, նոյն

յիտովն ու պատիւը պատկանում է Բոժդեստովնսկուն, Պետրոսբուրգի նաճաղի ժողովրդական դպրոցների ղեկավարին. ուսուցչական ժողովները ծագել են դպրոցական ձեռնարկների և գործիքների կարկնտի հենց հիմնարկութեան օրից: Այդ կարգից բաց է արած այն նպատակով, որ ուսուցչուհիները և ուսուցչուհիները միջոց ունենան օգտվել նրա մէջ ժողոված գրքերից ու դպրոցական գործիքներից իրանց դասախօսութեան ժամանակ: Բայց ղեկավարի և ինսպեկտորների գիւղական դպրոցները այնպիսի անհույս ժամանակ նկատվել է, որ ուսուցչուհիներից շատերը չեն կարողանում օգտվել դպրոցական գործիքներից իրանց դասաւանդութեան ժամանակ, ուստի և ծագել է միտք ժողովել ուսուցչուհիներին և ուսուցչուհիներին, ցոյց տալ նրանց ընթերցանութեան և օրինակելի դասերի միջոցով դպրոցական դասաւանդութեան գործիքների զարթեցնելու ու նշանակութիւնը: Բայց, ինչպէս այդ փորձը ցոյց տուաւ, ժողովները չէին կարող բաւականանալ միայն այդ նպատակով.—կարծիքի օտարված նրանց սկսեցին զարթեցնել այնպիսի հարցեր, որոնք արդէն չէին վերաբերում դպրոցական գործիքների բացատրութեանը, բայց որոնք զարթեցնել էին ինքն ըստ ինքեան—զպրոցական կեանքի պրակտիկայով—և հետևապէս դրանք չէին էլ կարող մնալ անվիճու. կամայ-կամայ զարթեցան այնպիսի անգամ հարցեր, որոնք ունեն իսկ տեսական բնաւորութիւն, այդպէս օրինակ,—ուսուցչի աղեղնութիւնը գիւղական չըրջանի վրա, կամ թէ—չարհետների դասաւանդութեան մասին ժողովրդական դպրոցներում: Այսին Ս. Պայիսով ժողովները կամայ-կամայ կորցրին իրանց սկզբնական բնաւորութիւնը, նոյն

պէս և ընդլայնվեց պարապմունք չըրջան. իսկ ժողովների կազմակերպութիւնը մնաց մի և նոյնը—և նրանք չեն կարողանում համեմատ իրանց նոր նպատակին և հենց առաջվան էլ շատ թոյլ է իրագործվում: Բայց որպէս զի Պետրոսբուրգի նաճաղի ուսուցչական ժողովները աւելի արդիւնաւոր լինէին, նրանց կազմակերպութիւնը անկասկած պահանջում էր բաւական փոփոխութիւններ: Այն այն բոլոր նկատողութիւնները, որ ունենք ասելու եղած ժողովի կազմութեան առիթով: Նախ շատ քիչ ժամանակ է օրվում բենեֆիկներին ժողովներում կարգաւոր կամ խօսելու այն հարցերի մշակութեան համար, որոնք պիտի ենթարկվին ժողովի անդամաց քննութեանը: Երկրորդ՝ այն տեսակ հարցերի ընտրութիւնը, որոնք ժողովի քննութեանը պիտի ենթարկվին, լինում է առհասարակ առանց ժողովրդական ուսուցչուհիների գիտութեան և մինչև անգամ հարցերի մշակումը ուղղակի յանձնվում է ուսուցչուհիների մի քանիսին: Այն ինչ թեմաները ընտրութիւնը ժողովներից (գիւղական) ուսուցչուհիների կողմից պիտի բոլորովին լինի ազատ, լրացնելով նրան այն հարցերով, որոնց մշակումը ու քննութիւնը կարելի են համարում ժողովի առաջարկած է եղել այնպիսի անձանց, որոնք շատ մօտիկ ծանօթ չէին այդ հարցերի հետ և այն էլ յանձնվել է մի քանի օր առաջ, մինչև ժողովի բացվելը, ուստի և շատ անգամ նրանց մշակումը եղել է շատ թոյլ ու սահմանափակվել է մեծ մասով ընդհանուր նկատողութիւններով: և չէր էլ կարելի սպասել կատարեալ մշակութիւն

այն պարտններից, որոնք շատ կարճ ժամանակ են պարապել հարցի քննադատութիւնով: Եթէ որ թեմաների ընտրութիւնը ազատ լինէր, այն ժամանակ մշակած կը լինէին հարցերը աւելի բազմակողմանի այնպիսի անձինք, որոնք աւելի մօտ ծանօթ են դարձեցած հարցերի հետ ու բարեխղճաբար ուսումնասիրած նրանց գրականութիւնը: Երրորդ՝ ժողովների առաջնայ կազմակերպութեան խիստ պահանջողութիւնը առաջ է բերել և մի ուրիշ անյարմարութիւն.—ուսուցչուհիներին մի մասը ցոյց է տալիս իրան լրբի փորձառու մանկավարժներ, իսկ միւս մասը—անփորձ աշակերտներ: Հենց այդ պատճառով այդ երկու խմբերի մէջ ծագել են մի տեսակ թշնամական յարաբերութիւններ: Գործերի այդ տեսակ ընթացքը առիթ է առել մի քանի անձանց սաստիկ բարձր գնահատել իրանց աշխատանքը, դրդել է նոյնա ընդունել մի տեսակ ինքնայայտ գրութիւն, մի տեսակ արհամարհանք դէպի իրանց միւս ընկերակիցները: Կարելի է ասել, որ մինչև անգամ գիւղական և քաղաքային ուսուցչուհիների խառն ժողովը այնքան կանոնաւոր չէ կարելի համարել, ըստ որում դրանց և միւսների ինտերեսները բաւականի տարբեր են: Բայց դրանից, ժողովներում քննութեան ենթարկվեցան այնպիսի հարցեր, որտեղ քաղաքային դպրոցների ուսուցչուհիները կարող են շատ քիչ օգուտ բերել, որովհետեւ նրանցից շատերը ծանօթ չեն գիւղական կեանքի պայմանների հետ, ապա ուրեմն և ժողովրդական (գիւղական) դպրոցների գրութեան հետ: Այդ դէպքում աւելի յարմար է գիւղական ու քաղաքային ուսուցչուհիների համար զատ զատ ժողովներ կազմել:

Մեզ մնում է ցոյց տալ այստեղ միայն այն

բարադուր հացը առատ է և մեծ գումարով ցուրեն գնողներն էլ կան։

ՇՈՒՇՈՒՅ մեզ գրում են։ «Մինչև որ հայոց դպրոցը թշուառ դրութեան մէջ է և երեւի չուտով կը փակվի, քաղաքում բացվելու է բնական դպրոցը երեք դասարաններով։ Բաւական աշակերտներ կան, որոնք անհամբեր սպասում են նրա բացվելուն։ Բացի սրանից բացված է քաղաքային դպրոցի կից մի արհեստական դասարան, որի համար կառավարութիւնը տալիս է 500 ռ. տարեկան, իսկ անտառապետը ձրի տառաղձ է տալիս։ Արդէն ստորագրութիւն է բացված և ներկայացումներ են տրվում յօգուտ այդ դասարանի։»

ԵՐԵՒԱՆԻՅ մեզ գրում են։ «Գաւառական բոլոր հայոց դպրոցները մի չորս հինգ տարուց յետոյ փոքր առ փոքր կը փակվեն, որովհետեւ էջմիածինը մեր գաւառական դպրոցները բոլոր եկամուտները փոքր առ փոքր առնում է և կենտրոնացնում է վանքի մէջ։ Այդպիսով էջմիածինը նպատակն է որ քիչ ժամանակից յետոյ Անդրկովկասի մէջ ոչ մի հայոց դպրոց չը լինի։ Բացի էջմիածինի ձեռնարանից, իսկ մեր հայոց երիտասարդութիւնը ստիպված կը լինի ուսում առնել միմիայն պետական դպրոցներում, երբ ազգային դպրոցները, էջմիածինը չնորոգի, բոլորն էլ կը փակվեն։ Արդէն երեսնի և Շուշու զբոսայգիները սկսում են ենթարկվել այդ վիճակին, հերթը կը գայ և այլ դպրոցներին և Երեստեան դպրոցին։»

Հինգշաբթի, յուլիսի 16-ին Արծրունու թատրոնում մասնակցութեամբ Ա. Յակոբեանի յօգուտ պ. Աղայեանի կը ներկայացնուի «Ալեք և Նախապաշարմուռ» կուռ 3 արար. թարգ. Ա. Բարանեանի և զաւելու։ Վիզըն է 8½ ժամին։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԳԼԻԱ

Լրագիրներին մէջ հրատարակված է համայնքների ժողովի անդամ յայտնի Բրէդլայի և Գլադստոնի գրադրութիւնը առաջինի յայտնութեան առիթով, որ նա մտադիր է իր տեղը բռնել համայնքների ժողովի մէջ և մասնակցել նրա նիստերին։ Եթէ Բրէդլայը կը գայ իր կուսակիցների հետ, վերջիններին չեն թոյլ տայ մտնել պարլամենտի մեջ, որ ունեցել է քիչ թէ շատ նշանակութիւն առաջնայ ժողովների տուած անհշան օգուտները վրա, այդ պէն է, որ ժողովների պարապմունց ցուցակը ուղարկվելիս են եղել զիւղական ուսուցիչներին շատ ուշ և հետեապէս նրանք խոչնդով շատ քիչ ժամանակամիջոց են ունեցել նախապէս մտածելու առաջարկած հարցերի վրա. իսկ կարգալ ինչ և ինչ լաւ պատրաստվելու համար—բոլորովին անկարելի է։

Չարթուցած հարցերի քննադատութեան համար պատրաստակաւութիւն չունենալու պատճառաւ, վէճերը ժողովներում եղան առանց որ և ինչ սխառմայի, անզգար անցնելով մի հարցից դէպի միւրը. այդ պատճառով և ժողովի անդամները չէին մի որոշուած նետանքի. իսկ նկատուութիւնները եղան շատ քիչ, զարթուցած հարցերի քննութեան համար շատ քիչ ժամանակ էր որոշված։ Յայտնելով այդ նկատուութիւնները ժողովների կազմակերպութեան վերաբերմամբ, զառնամ այժմ ուսուցչական ժողովի պարապմունց ընթացքին։

Յունիսի 2-ին, ժողովրդական դպրոցների ղրկեկտորի մի համառօտ ձևով յետոյ, որով են ցոյց տուաւ ներկայ ժողովի նպատակը, Պետերբուրգի քաղաքային դպրոցների ուսուցիչներին մէկը կարգաց իր ընթերցանութեան պէտքերը, որոնք գործ են ածվում Ուշինսկու Րոժնոե սլովո-ի ա. տարին անցնելու ժամանակ։ Բէֆերենտը իր զեկուցման մէջ նախ և առաջ յայտնեց այն միտքը թէ՛ գրագիտութեան որ եղանակներն են աւելի գործածական և զբանցից որ կարելի է աւելի յարմարագոյն համարել։ Բէֆերենտի կար-

մենտի բակը, իսկ Բրէդլային կը թողնեն մտնել պարլամենտի անցքերի մէջ, իսկ գահլիճը ներս չեն թողնի։ Պարլամենտական ուսերկաններին օգնելու համար պոլիցիականներ են հրաւիրված։

Պարլամենտի անդամներից շատերը չափազանց անբաւական են, որ Վինդզորի պարկի վերակացու իշխան Խրիստիան վերջին զօրախաղի ժամանակ պարլամենտի անդամներին համար առանձին տեղեր չը պատրաստեց։ Համայնքների ժողովի անդամները մի քանիսը ժողովի մէջ այդ առիթով յարձակվեցին ոչ թէ միայն կուսականութեան, այլ և թագաւորական տան անդամներին վրա։

Մայո կոմսութեան մէջ երկու կալուածատէրերի վրա հրացան արձակեցին։ Երկուսն էլ վիրաւորված են՝ մէկը թեթեւ, իսկ միւսը մահացու կերպով։ Յանցաւորները կալանաւորված են։

ՀԱՅՔ ԵՒ ՅՈՅՆՔ

Մայրաքաղաքին Յոյն հասարակութեան գլխաւոր լրագիրը՝ Ն է ո ղ ո ս ո՛ր ամբողջ թիւը իր մամուլի ալ գլխաւոր գարդերէն մին է, Պատ. Տ. Տիմիթրիու Չոլաքիսի վերջին աշխատութեան վրայ, զոր անցեալ օր ծանուցեց, հետեւեալ խորհրդածութիւնն հրատարակած է, յորում համարալից գիտողութիւններ կան Հայոց և Յունաց յարաբերութիւններուն վրայ։

Պ. Տ. Չոլաքիսի ըստ ամենայնի կարեւոր և նոր գործն, որոյ վրայ մեր պաշտօնակիցը նախ քան զմեզ գրեցին, մեծ պատիւ կը բերէ թէ՛ աշխատասիրողին և թէ՛ մեր համագրի հասարակութեան, որ ուշի ուշով ընթեռնելով զայն, կրնայ այսուհետև ուսնակով ընել աղիտութենէ ծագած նախապաշարմունքներ, որք՝ որոմանց նման խառնուելով հին ժամանակաց աստուածաբանական աւելորդ անբարոյութեանց, հերձուածներ յառաջ բերին և եղբայր ազգեր բաժանեցին. ազգեր, որք նախ քան զՔրիստոնէութիւն մաքառած չէին բնաւ ընդ միմեանս, և որք՝ կը թուի թէ՛ սահմաննաւ էին սիրոյ Աւետարանին գալուստէն

ծիրով աւելի յարմար է սենտիմենտական եղանակը. այդ եղանակով յորինած են արդէն շատ դասագրքեր և դրանց ընտրութեան մէջ ուսուցիչը բոլորովին ազատ է։ Բէֆերենտը կանգ առաւ միայն երեք դասագրքերի վրա—Պաուլսոնի, Ուշինսկու ու Բունակովի։ Այդ դասագրքերից նա աւելի յարմարագոյն է համարում Ուշինսկու դասագրքը։ Պաուլսոնի դասագրքը նրա կարծիքով չէ կարելի բոլորովին բաւականացուցիչ համարել, որովհետև դասաւորութեան ժամանակ անկարելի է պատշաճաւոր ընտրողութիւններ անել դասական գործիքների մէջ. իսկ Բունակովի դասագրքը բոլորովին նման է Ուշինսկու դասագրքին։ Բացի դրանից, Բունակովի թոյլ կողմը կայանում է նրա մէջ, որ նախ և առաջ երկխոյց նա ծանօթացնում է միայն 12 տարեկի հետ ու վարձութեան համար այնպիսի բառեր է հնարում, որոնք անմտաչելի են երեխայոց հասկացողութեանը ու մի և նոյն ժամանակ հնարած բառերի մէջ չը կայ ներքին կապ։ Այնու ամենայնիւ, նա մի և նոյն ժամանակ այդ բոլոր թերութեանց հետ Բունակովի դասագրքի մէջ գտնում է այնպիսի արժանաւորութիւններ, որոնցից զուրկ է Ուշինսկու դասագրքը, այն է առաջնում խօսակցութիւնները լինում են առարկայական—առարկաների միջոցով, իսկ երկրորդում—պատկերների, նկարների միջոցով։ Բունակովի դասագրքի անյարմարութիւններից մէկն էլ այն է, որ նրա դասագրքը վերջացնելուց յետոյ ստիպված են լինում անցնել Ուշինսկու «Րոժնոե սլովո» դասագրքին։ Բէֆերենտը իր զեկուցումը եզրափակեց նրանով թէ՛ գրագիտութեան պիտի անցնել Ուշինսկու գրքով։ Կանգ առնելով Ուշինսկու դասագրքի վրա, նա

յետոյ մարտնչիլ իրարու հետ այնպիսի գաղափարաց համար, որք դարուց ի դարս անմեկնելի մնացած են և պիտի մնան յաւիտեան։

«Այսօր՝ ամենքս կը դարմանամք՝ Հայք և այլ Ուղղափառք, թէ ո՛րպիսի այլանդակ պատճառաւ չեմք միացեալ, քանի որ միջնորմ մը չենք տեսներ ընդ մէջ, իբր ո՛ր և է պատճառ, և եղածն ալ փոսած և ոչինչ իսկ է։ Մեր Հայ եղբարք կը կարծուին, ցարդ իբր դաւանողք զմի բնութիւն, սակայն այս հակառակամարտ վիճին մէջ այնքան նրբութիւն կայ, որ ցարդ իսկ ոչ աստուածաբանական հանձարն և ոչ այլ զրաբանութիւնք կարող չեղան բացատրել այս նրբութեան մեկնիչ սահմաններն, և բաժանումը՝ թէ՛ և կայ՝ սակայն բոլորովին անհասկանալի է անոնց, որք իրերը կը քննեն պատմական, գործնական, դրական և աւետարանական օգտակար տեսակետով մը։

«Հայկական Եկեղեցւոյ Ս. Մկրտութեան կանոնաց ընթերցումն ուրախացուց միանգամայն և վշտացուց զմեզ. մի կողմանէ, մինչև յարտասուս վիճակեանք այս արարողութեան վսեմութեան և մերինին հետ նորա ճիշդ նոյնութեան վրայ, և միւս կողմէ, գարձեալ մինչև յարտասուս վշտացանք, որ հին դարու մի անմոռութիւնը բաժանեց այսպէս զմեզ այն ազգէն, որոյ անունն ու պատմութիւնը բերկրութեամբ կրնի ունենալ և իբրեւ պարտք կուսնինք՝ Քրիստոսէն առջի մեր անմահ հարց մատենից մէջ։

«Հայոց Ս. Կաթողիկոսին ընդ Բիւզանդեան կայսեր գրակցութիւնը, զոր այս առաջին անգամ մեր լեզուին թարգմանուած կը տեսնենք և Հելլենական այնքան բառից կիրառութիւնն Հայոց Եկեղեցւոյն մէջ՝ այնպէս սերտիւ կը զօդեն զմեզ մեր Հայ եղբարք հետ, որ միութեան ժամուն սպասող ոչ ոք կարէ սպասել այլ ևս (զիւ արդէն իսկ է այդ ժամանակը). վասն զի Հայք չեն այն ազգերէ, որք կրնան կարծել թէ երջանիկ են պատմութիւն չունենալով. ընդհակառակն՝ երջանիկ են նոքա, զի ունին պատմութիւն։ Երանի՛ թէ Եւրոպիոյ և կայսերական պատկառելի կառավարու-

սկսեց թուել այն գործիքները ու ձեռնարկները, որոնք անշուշտ կարեւոր են «Родное слово» ա. տարին անցնելու ժամանակ։ Բէֆերենտի կարծիքով բոլոր մինչև այժմ հրատարակած ձեռնարկներից ոչ մէկը չէ կարող կատարեալ կերպով բաւականութիւն տալ Ուշինսկու պրօգրամային։ Ձեռնարկների ու գործիքների մի յարմար կօլէկցիա կազմելու համար ստիպված են եղել շատ զգուշ ընտրողութիւններ անել նրանց զանազան հրատարակութիւններից և մինչև անգամ մասամբ նորից կազմել. Այն ժողովածուի մէջ, որ պատրաստած է եղել Մոսկովայի հանդիսի համար, մտել են Չամբաջովսկու, Գաշեւի, Վիլկի, Երեյերի, Լէյտմանի, Ֆէնտի և Волебно-Экономическое общество-ի հրատարակած նկարները։ Մի և նոյն ժամանակ Բէֆերենտը նկատեց թէ՛ նկատողական դասաւորութեան ժամանակ աւելի լաւ է և յարմար նկարներ գործ ածել, քան թէ առարկաներ։

Կորանից յետոյ կարդացվեցաւ և մի ընթերցան այն գործիքների մասին, որոնք գործ են ածվում Ուշինսկու «Родное слово»-ի տարին անցնելու ժամանակ։ Նախ և առաջ Բէֆերենտը յայտնեց այն միտքը թէ՛ հարկաւոր է արգելք Ուշինսկու գրքից զատել այն բոլոր յօդուածները, որոնք վերաբերում են աշխարհաբանութեան (міровѣдѣніе) և դրանց անցնել բոլորովին առանձին, որպէս զի դրանցով կարելի լինի աշակերտաց հազարից բնական գիտութիւններ, թէ անցնել դրանց բացատրական ընթերցանութեան հետ միասին։ Բէֆերենտի կարծիքով այդ յօդուածները պիտի կարդացվեն միասին։ Անուհետև նա անցաւ այն գործիքների քննադատութեանը, որոնք գործ են ածվում Րոժնոե սլովո-ի տարին անց-

նախ կողմէ մտադրեալ բարենորոգումներէն և ընդհանուր Արեւելից խաղաղութեանէն յետոյ, պաշտօնապէս հնչելու սերտ եղբայրակցութեան ժամն, որոյ գալուստն յաջողապէս կաւեռտեն այնպիսի բանասիրական և պատմական երկեր, որպիսիք են Պ. Տ. Չոլաքիսիսի և նմանեաց երկասիրութիւնք։»

(Մասիս)

ՆԱՄՍԱԿ ԹԻՐԻԲԻԱՅԻՅ

Կ. Պօլիս, 3 յուլիսի

Այս անգամ էլ մի քանի խօսք մեր այլակրօն համարիւնների վրա։ Հեռագիրներից գիտեք արդէն, որ Հասունի տեղը ընտրվեց պատրիարք-կաթողիկոս Աղաբեանը. հայ-կաթողիքների այս ընտրութեան մասին կարելի է միայն յիշել այսուամբ՝ промѣнать кукушку на ястреба. Սա թէպէս ազգաւ զուտ հայ է, բայց հողով և համոզմունքներով աւելի մոլեռանդ, աւելի եղուիտ, աւելի ազգատեաց քան թէ քաղաքացի Հասուն կարդինալը։ Հերթէ քերել միայն հետեւեալ հանգիստը կերպով արտասանած խօսքերը, ցոյց տալու համար թէ ինչ արարած է տաճկահայ կաթողիկոսների նոր առաջնորդը. հայոց ազգը միշտ եղել է կրօնական ազգ (2), մանաւանդ նա պիտի մնայ այժմ և այսուհետև իստիւլ կրօնական, վասնորոյ ես ոչ կարող եմ ինքս հասկանալ և ոչ ձեռք հասկանալ թէ ինչ առել է հայկական ինքնօրէն վարչութիւն և այլն։ Ահա ինչպիսի ճառով (ի հարկէ թիւրքերէն լեզուով) պատուէ և իր ստորագրեալների ժողովը նորընտիր հայ եղուիտ-կաթողիկոսը։ Արեւմտ սորանից յետ քան տարի չանցած կը տեսնենք, որ Կ. Պօլսի յիսուն հազար հայ կաթողիքները կը զաղարեն իրանց հայ կոչել, առկելով լատին, արաբ, եղիպտացի, բայց ոչ հայ։ Ի՞նչ ոչխարալին յատկութիւն ունեն բանականութիւն ունեն ցող արարածները եւ. մի հատ անպիտան և կեղտոտ եղուիտ կարող է պղծել ամբողջ մի հօտ...

Ի՞նչ կառեք արդեօք եթէ ցոյց տամ, որ այսպիսի մի եղուիտ, փոխանակ ըստ արժանոյն գնահատվելու այստեղի հայ մամուլից, նա միայն վառ և ողորկած ներքուրներ է ստանում. ինչ է պատճառը—Աղաբեանի տուած փարան, փարպով կարող էք առնել այստեղ սրբափ քանակութիւն ուղեք խիղճ, պատիւ, համոզմունք, համակրութիւն և այլն։ Այսպիսի մամուլով հընարքին է արդեօք ազգային ժողովին կամ որ և է ընկերութեան մի քալ յառաջդիմութիւն ա-

նելու ժամանակ։ Նրա կարծիքով իբրեւ գործիքներ Րодное слово-ի բ. տարուայ համար—կարող են համարվել նկարներ, բայց մի քանի դէպքերում իբրեւ գործիքներ կարող են համարվել նոյն իսկ առարկաներ, նա մանաւանդ այն յօդուածների ընթերցանութեան ժամանակ, որտեղ բացատրվում է որ և ինչ մի արտարարութիւն, որի նախի համար, «какъ выросла въ полѣ»։ Այնուհետև Բէֆերենտը սկսեց խմբագրել Ուշինսկու գրքի բոլոր յօդուածները, բացառելով դրանց իւրաքանչիւր խումբի ընդհանուր միտքը և ցոյց տուաւ թէ աշխարհագրութիւնից որպիսի տեղեկութիւններ կարելի է հազարից այդ յօդուածներով, Վերջապէս նա կարողաց մի ցուցակ այն գրքերի, որոնց կարելի է առաջ աշակերտաց կարդալու այդ տարում և որոնցից կարող է օգտվել ինքն ուսուցիչը։

Մենք չը պիտի մի առ մի թուենք այստեղ այն բոլոր գործիքները, որոնց առաջարկում էին երկու Բէֆերենտները, որովհետև բոլորը առանց բացառութեան չէ կարելի համարել բաւականացուցիչ ու մինչև անգամ հարկաւոր, իսկ երրորդ այն պատճառով, որ այդ տեսակ ժողովածու իր ստատիկ լծանգութեան պատճառով անմատչելի է մի համառոտ ժողովրդական դպրոցի (այն բոլոր ձեռնարկները, գործիքները, որոնք ժողոված են Րодное слово-ի ա. և բ. տարիների ընթերցանութեան համար, 400 բոլորուց աւել փող արժէ)։ Իսկ ինչ վերաբերում է դպրոցական գործիքների դասաւորութեանը, ցուցանեալ բար պիտի առնել, որ բնականից յետեւան հանդէս բացանդները չը կարողացան դրանց աշխատել ժողովել ու կարգի բերել, որ կարելի լինէր տալ մի պարզ հասկացողութիւն minimam-ի կամ

(Ար չարունակվի)

Յ Ե Յ Տ Ե Ր Ե Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ե Ր

Въ Редакціи газеты
„МШАКЪ“
Продается
„ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ПОЛОЖЕНИЕ
ТУРЕЦКИХЪ АРМЯНЪ.“
Д. Григорія АРЦРУНИ.
Брошюра напечатана въ Москвѣ
Цѣна 25 коп.

144 Արծրունու գաղթի 144
ամենամեծ պահեստ
մեքենայի և հայկերենի.

ВЪ ГАЛЕРЕЕЪ АРЦРУНИ
ОТДАЮТСЯ МАГАЗИНЫ
ВЪ НАЙМЫ
Въ галереѣ имѣются: вода, газовое
освѣщеніе и телеграфная станція.
6—10

ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ ԳԱԼԼԵՐԵՅԻՄ
ՎԱՐՁՈՎ ՏՐՎՈՒՄ ԵՆ ՄԱԿԱՁԻՆԵՐ
Գաղթելու կայ ջուր, գազի լուսավորու-
թիւն և հեռագրական կայարան:
6—10

ՎԵՐԱԳՈՒՆԵՐ 4 ր., ծրծողներ 1 ր.,
ծալող աթոռներ 1 ր. 50 Կ., ՓԱՅՏ-ԱՌՈՒ
4 ր., ԲԱԶԿԱՌՈՒ-ՄԱՀԱԿԱԼ 10 րուր և
աւելի, թէյի բաժաններ 25 և 30 Կ., մի
աման ջրոցներ 50 Կ., պատեղա ծրծողների
համար 60 Կ. Գունաւոր, անգլիական ՎԱՆԻԱ-
ՆԵՐ և այլն ծախվում են ԱՆԳԼԻԱ-
ԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ ՄԷՋ:
10,000 զոյգ գուլթաններ 25 Կ.—ից զոյգը,
10,000 զոյգ կանանց ԳՈՒԼԲԱՆԵՐ 30 Կ.—
1 ր., 7,000 մատուցարաններ 5 Կ.—5 ր.,
1,000 ՄԱՀԱԿԱԼՆԵՐ 5 ր.—35 ր., 400
արշին բամբակ. 1 ր.—1 ր. 30 Կ., պա-
րուսինա 40 Կ.—1 ր., 300 հատ բէլովեր
4 ր.—35 ր., 700 պրում ԿԻՍԱԳՆՈՎ, 10,000
ֆունտ թէյ թէթաւաւով 1 ր. 65 Կ. եր
կաթէ գրիներ իւրաքանչիւր ձեռքի հա-
մար: Ծախվում են ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ
ԽԱՆՈՒԹԻ ՄԷՋ:
21—100

ԿԱՐԻ և ԶԵՆԻ ԳԱՍԵՐ ամենանոր եղա-
նակով ԳՅԱԿՐՈՒԹԵԱՆ օգնութեամբ: Խեղճ
աղջկերանց համար առանձին պայմաններով:
Ընդունվում են կանանց և երեխաների հա-
մար ԿԱՐԵՐ: Ծախվում են կարերի նոր ձե-
ւեր թղթից շինված, պատրաստվում են
մեքենայով ծախել: Կուկի, Նիկոլայեւսկայա
փողոց, տուն № 87:

ԿԱՀԱՌՈՐՎԱԾ ՍԵՆԵԱԿՆԵՐ
10 ր. մինչև 30 ր. ամիսը ծառայով և
սամովարով: Տրվում են նոյնպէս օրով Ար-
տիլերիսկայա փողոցի վրա, զինուորական
գրիմարայի հանդէպ Արտիլերիսկայի տանը,
№ 8:
3—4 (5)

Հրատարակութեամբ Ներսիս Սիմեոնե-
անց լոյս տեսաւ գերմանացի բժիշկ Շրեքերի
„Տնային բժշկական մարմնամարզութեան“
գրքով: Հայերէն թարգմանութիւնը 45
պատկերով, որոց միջոցաւ կարելի է
կատարել առողջապահական բազմաթիւ
մարմնամարզական կրթութիւններ ամեն
տեղ, ամեն ժամանակ և առանց գործիքի:
Նա յարմարացած է ամեն հասակի արանց
և կանանց համար: Գինն է 40 կոպ. ծախ-
վում է „Կենտրոնական և Կովկասեան գրա-
վաճառանոցներում, նոյնպէս և պ. Մ. Վար-
դանեանցի մօտ.“ Тройцкій пер. типо-
графія Вартачанца, въ Тифлисъ.

ԹՈՒԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ
ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՐՁԵԼԵԱՆ
գինն է 70 կոպէկ

Ուսումնարանները և շատ օրինակ գնո-
ղները 20% զիջում են ստանում:
Ցանկացողները կարող են դիմել՝ կամ
ուղղակի հեղինակին „Тифлисъ, Григо-
рію Соломоновичу Вардзелянъ, Ар-
мянская Семинарія, կամ կենտրոնական
գրավաճառանոց, ուր պահեստն է այդ գրքի:

Открыта полугодовая подписка
НА
ЕЖЕНЕДЕЛЬНЫЙ ЖУРНАЛЪ
„ЮРИДИЧЕСКОЕ ОБОЗРѢНІЕ“
(издаваемый въ г. Тифлисъ)
Съ 1 Іюля 1881 года по 1 Января
1882 года.
Цѣна за полъ года 6 руб.
Кромѣ того можно подписаться на
3 мѣс.—3 руб. 20 коп., на 1 мѣс.—
1 руб. 20 коп. Подписка принимается
съ 1 числа каждаго мѣсяца и не
далѣе конца года.
Разсрочка въ взносъ денегъ допускается
по соглашенію съ администраціею жур-
нала.
Подписка принимается исключитель-
но въ администраціи журнала, въ г.
Тифлисъ, близъ Головинскаго пр.,
по Безыменному пер. въ домѣ Та-
машева.
Издатель А. С. Френкель.
Редакторъ А. В. Степановъ

„Ի Ե Ն Թ Ը“
ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ԹՈՒՍ-ԹՈՒՐԳԱԿԱՆ
ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԵՂԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ՐԱՅՅԻԻ
Տպված մաքուր թղթի վրա, գիրքը բաղ-
կանում 400 երեսից: Թիֆլիսում ծախվում է
„Մշակ“ խմբագրատանը, „Կենտրոնական
գրավաճառանոցում“, „Կովկասեան գրա-
վաճառանոցում“ պ. Զաքարիա Գրիգորյան-
ցի մօտ, և պ. պ. Շահինեանցի, Բազար-
ջեանցի, Հովսեփեանցի ծխախոտի մազադի-
ններում:
Գինն է 1 րուր 20 կոպ:

ԱՅՍ 1881 ԹՈՒԱԿԱՆԻ ՅՈՒՆԻՍԻ ՍԿԶԻՑ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑԸ

Որ առաջ գտնվում էր Արծրունու գաղթելու, անցաւ Միւրի մասնէ անի
խանութները, Գոյովկանի Պրոսպեկտի վրա, Սուգէրի Պալատի տակը № № 3, 4
(երբէքն ջանջողագեաների խանութը):—Այս 1881 թուականից գրախանութին կից
բացվում են:

Ա. Միւրի անանձին բաժին ուսումնարան, դիւանական, գրադատական պիտոյքների,
ուր վաճառվում են՝ թղթի թանաքներ, մատիտներ, տետրակներ, քարեմատակներ,
գրատախտակներ, փօստի ծրարներ, հայերէն և ֆրանսերէն մանրագրերով, կարկիններ,
նկարչութեան վերաբերեալ պիտոյքներ և այլն և այլն...

Բ. Թիֆլիսում արդէն յայտնի „Մանկական դաստիարակութիւն“
(Дѣтское Воспитаніе) անունով պ. Աբիմեանի Ֆիրման ևս անցաւ Կենտրոնական
Գրավաճառանոցի ձեռքը, ուր վաճառվում են ամենատեսակ մանկական դաստիարակական
խոյանքները ամենայն հասակի մանկանց համար:

Ընդունվում են պատուէրներ նաեւ արտաքին քաղաքների ուսումնարանական
փառքութիւններից ու մասնաւոր անձիքներից: Գները համեմատաբար չափաւոր են:
Դրամաւոր պատուէրները կատարվում են անյապաղ:

Արտաքին քաղաքների օրիորդական ուսումնարանների փառքութիւնների գործը
թիֆլիսեանցի համար Կենտրոնական Գրավաճառանոցը յանձնառու կը լինի կատարել
և այնպիսի պատուէրներ, որոնք իրան գործունէութեան շրջանից դուրս են, այն
Ձեռագործի վերաբերեալ ամենատեսակ պիտոյքներ զնկ և ուղարկել, բայց մի-
այն ուսումնարանների համար, որոնք իրանից են գրքեր և այլ ուսումնարանական իրեր
գնում: Այնպիսի պատուէրներն անկատար են ֆունդ:

Կենտրոնական Գրավաճառանոցում ի միջի այլոց վաճառվում են հետեւեալ նոր
հրատարակութիւնները:

Բաֆֆիի. Խնկթը	1 ր. 20 Կ.
— Դաւիթ Բէկ	1 ր. 50 Կ.
Յովհաննիսեան. Հայր և Հայաստանը օտարների աչքում	2 ր. 30 Կ.
Շահադիգեան. Հրապարակախօս ձայն.	2 ր. — Կ.
— Նոյն փառակազմ	3 ր. — Կ.
Այլազեան Գ. Սթ. Գառնութիւն խալիպ. ուսումնարանի.	2 ր. 40 Կ.
Աթանասեան. Երեւանի նահանգի բուսականութիւնը	2 ր. 50 Կ.
Բուսաբանութիւն համառօտ	2 ր. 30 Կ.
Այնպիսի պահանջներն անկատար են ֆունդ:	

ՎԻԵՆՆԱՅԻ ՄԵԲԵԼ (աթոռներ և բաղկաթոռներ) ծախվում են մեծ
քանակութեամբ և մանր, միջի փողոցում Կատարիկաց փողոցի անկիւնում ՄԻ-
ԲԱՅԵԼ ՏԵՐ-ՆԻԿՈԼՈՍԵԱՆԻ պահեստում:

Օտարաքաղաքացի կարող են դիմել այս հասցեով. Թիֆլիս, Михаилу
Н. Теръ-Никогосову.

37—150

Արդէն ուղարկվեցաւ իւր բաժանորդներին ՐԱՅՅԻԻ „ԻԵՆԹԸ“ անու-
նով վիպասանութիւնը: Նոր գնել ցանկացողներին խորհում ենք դիմել ՇՈՒՇԻ,
կամ ուղղակի հրատարակչին, կամ Մահմետ-Յակոբեանցի տպարանը: ԲԱՅՈՒ
պ. Ալեքսանդր Թարխանեանցին, ԹԱՐՎԷՋ՝ պ. Գրիգոր Բէջանեանցին.
Հրատարակչի հասցէն. Մուսա, ԵՆ Կոնտորֆ Արսւնյա ԱԲԷԼՍ ԱՊ-
ԲԵՏԻԱՆՍՅԱՆ.

Ցանկացող ուսումնական տարուայ համար
Երեւանայ հայոց թեմական դպրոցին հարկաւոր
են ուսուցիչները:—Հայոց, գաղղիներն լիզուե-
րի, գծագրութեան, տոմարակալութեան, ուս-
նաց վայելչագրութեան, ուսուցող պատմութեան
և Ռուսաստանի աշխարհագրութեան համար. և
մի ուսուցիչ տղայաց ծխական դպրոցի Սմեն
մի ուսուցիչ պարտաւոր է ունենալ շաբաթա-
կան 24 դաս: Գանկացողները թոյլ բարեհաճեն
իւրեանց պայմանները և ուսման վկայականնե-
րը առաջարկել նոյն դպրանոցի վարչութեանը:
Անդամ հոգաբարձութեան՝
Վարդան Եղիազարեան

ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ ԹԱՏՐՈՆԻ տակ
բախում ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐԱԿԱՆ ՊԱ-
ՀԵՍՏԻ մէջ ստացված են և ծախվում
են թէ մեծ քանակութեամբ և թէ առ-
ձեռն արտասահմանի ԼԻԿԷՐՆԵՐ,
ՐՈՄ ԵՆ ԿՈՆԵԱԿ: Շորիտերի և
Շաուրի ՕՂԻ, զանազան կոնսերվներ,
հիւնալի իւր, սարգիներ 28 Կ. արկղը,
Սալեանի ԽԱԽԵԱՐ Ժեշտի տուփերի
մէջ, կաֆէ Մօկի ամենալաւ տեսակի, Օ-
գէստայի ՍԱՊՈՆ լուացքի համար, անգ-
լիական նըշըշտայ և ԼԵՂԱԿ մեծ
քանակութեամբ: „Ժախօ“ գործարանի
ՎԱԿՍԱ: Պոպովի և մեր ֆիրմայի
թիֆլիս: Եթէ մեր ֆիրմայի թէյը գնողը
ՁԸ ՀԱԽԱՆԻ, որ հազիւ թէ կը պա-
տահի, կարող է վերագրանել և ՓՈՂ
ՅԵՏ ստանալ:
2—2 (3)

ԿՐՈՆԱԿԱՆ ԵՆ ԲԱՐՈՑԱԿԱՆ ԲՐՈՇԻՐՆԵՐ
Ռուսերէն, հայերէն և վրացերէն
Ռուսերէն 30 տեսակից 30 հատը 1 ռ.
հայերէն 3 տեսակից 50 հատը 1 ռ. վրա-
ցերէն 7 տեսակից 50 հատը 1 ռ. մեր
հասցէն. Թիֆլիս, Елизаветинская ул.
№ 71, Аврааму Амирханьянцъ.
18—20 (2)